

Høring – forslag til endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

Viser til Kunnskapsdepartementets høring vedrørende forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova). Den norske skolen i Brussel påpeker at vi har støttet en uttalelse gitt av Godkjente Norske Utenlandsskolers Forening (GNUF) som interesseorganisasjon for norske skoler i utlandet som mottar statsstøtte, men ønsker å gi en tilleggsuttalelse.

Vi belyser vår redegjørelse basert på situasjonen i Brussel, og henviser til den særegne situasjonen hvor hovedvekten av utestasjonerte i Brussel er offentlige ansatte sekondert eller utsendt fra departementene, direktorat, ulike offentlige instanser, ansatte i kommuner og fylkeskommuner samt ulike offentlig finansierte regionskontor. Uavhengig av dette vil flere av utfordringen vi tar være generelle for de godkjente norske statsstøttede privatskolene som tilbyr grunnskole opplæring i utlandet.

Vi vil i vårt høringsforslag bruke begrepet ”norsk friskole i utlandet” i tråd med begrepsbruken fra Regjeringen og i departementets høringsnotat.

Innledning

De norske statsstøttede utenlandsskolene har ulike tilbud innenfor opplæringsløpet grunnet etablering på ulike tidspunkt og under ulikt regelverk. Dagens privatskolelov er svært fragmentert, og ensidig tilpasset etablering i Norge. Dette gir store utfordringer for norske statsstøttede friskoler i utlandet, herunder betydelige tilleggsutfordringer og utgifter knyttet til tilpassningskrav for ulike lands supplerende lovkrav til etablering, drift, kontroll, undervisningslokaler, revisjon og dokumentasjon og samtidig oppfylle norsk lovgivning under annen jurisdiksjon.

Brussel utgjør Utenriksdepartementets største utestasjon og har utvidet samarbeid med departementenes ved deres utsendelse av 54 nasjonale eksperter årlig. Dette gjør at hovedvekten av arbeidsgiverne er ulike offentlige instanser. Videre, ved hovedkvarteret til NATO er det utstasjonerte fra blant annet Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Store norske bedrifter som HYDRO, STATOIL, NRK og Aftenposten, internasjonale organisasjoner som EFTA, ESA og FMO samt Sjømannskirken, har også større kontorer og aktivitet til fremme av norske interesser her. Dette gjør at det i historisk gjennomsnitt er mellom 70 og 120 norske barn som følger sine utplasserte foreldre bare fra ulike offentlige instanser. Den primære målgruppen for Den norske skolen i Brussel(DNSB) er barn av norske statsborgere, bosatt midlertidig i Brussel omegn. Hovedvekten av elevene er her i begrensede perioder, varierende fra 3 måneder til 6 år. Elevene er i alle aldersklasser, men felles for elevene er at disse skal tilbake til den norske skolen eller Norge ved endt sekondering eller tjeneste for foreldrene. Dette med unntak av elever med foreldre ansatt i diplomatisk virksomhet i

Utenriksdepartementet. Hovedvekten av DNSBs grunnskoleelever kommer fra norsk næringsliv, forsvaret offentlige-, ikke-offentlige- eller frivillige organisasjoner.

Den norske skolen i Brussel er en godkjent, statsstøttet, selveiende non profit-stiftelse. DNSB driver norsk grunnskole med tilholdssted på et internasjonalt campus i Waterloo med totalt 360 elever i ulike separate skoler med ulike nasjonale undervisningstilbud. Campus Argenteuil er og har i over 40 år vært tilholdssted for ulike grunn- og videregående skoler, herunder internasjonal IB(svensk videregående), nordisk(svensk og norsk grunnskole) og internasjonal skole(belgisk grunn- og videregående skole). Offisielt språk på Campus er engelsk, hvor den norske skolen gir fordypning i fransk, engelsk og matematikk. Campus gir et unikt miljø og tilrettelegger for lokal integrering i det belgiske samfunnet samt gir et internasjonalt fellesskap i respekt for ulike nasjonale kulturer. Elevene på Campus er i hovedsak belgiske, svenske, engelske, amerikanske, franske, danske, finske, islandske og norske. Campus er religionsnøytralt. Campus består av de rimeligste private skolene i Brussel og omegn. Foreldrebetaling ved DNSB tilsvarende ca. 10% til 13% av kostnadene sammenlignet med de øvrige internasjonale skolene i Brussel omegn. DNSB er godkjent for 70 elever. Fra 2014/2015 har vi 40 elever, mot 34 elever i startåret 2013/2014.

Av de offentlige utsendte følger disse Utenriksdepartementets særavtale for dekning av skoleutgifter. Brussel har et stort tilbud av internasjonale skoler som dekker hele opplæringsforløpet. De internasjonale skolene er svært dyre i Brussel, basert på den store andelen expats som bor her i tilknytning til EUs hovedkvarter for kommisjonen og EU-parlamentets hovedsete. Videre det store antallet internasjonale selskaper som er etablert her, herunder også flere norske selskaper. Dekning til skoleutgifter varierer mellom de ulike private og offentlige arbeidsgiverne. Foreldrene skal og har fritt skolevalg som presisert av Kunnskapsdepartementet i høringsnotatet. Begrensninger ligger ikke bare i økonomiske motiver, men særlig faktiske forhold for benyttelse av de internasjonale kommersielle skolene i området. Disse tar ikke imot elever med lærevansker eller ulike diagnoser som gir utfordringer for å kunne følge ordinær skoleplan. DNSB er som godkjent norsk friskole i utlandet eneste alternativet for disse elevene med godkjennelse for PPT-midler gjennom PPT-utland. Per tiden har 30% av elevene ved DNSB tilknyttet ulike tiltak og oppfølging gjennom PPT-utland.

I Regjeringens høringsnotat er det uttalt at den viktigste jobben på kunnskapsfeltet er å styrke den offentlige skolen samt gi åpning for ulike profilskoler. Videre er Regjeringen opptatt av å sikre den enkeltes fri rett til å velge mellom forskjellige skoler, samt at det er presisert fra Regjeringen at flest mulig av de private skolene bør være godkjente friskoler med offentlig støtte, lave skolepenger og lovfestede krav til innhold og kvalitet.

Vi deler Regjeringens forståelse og ønske om prioriteringer og håper disse følges ved prioritering, støtte og tilrettelegging for å kunne fortsatt velge og opprettholde norske grunnskoler med statsstøtte i utlandet tilsvarende retten til fritt skolevalg er presisert gjennom å tilrettelegge i Norge for å kunne velge internasjonale skoler hvor det er grunnlag for det. Ved vurderingen av å etablere en varig norsk grunnskole med statsstøtte i Brussel, var tilbakemeldingen fra den norske EU-delegasjonen, EFTA og ESA, at et slikt tilbud er en avgjørende faktor for rekruttering til oppdrag med Brussel som arbeidssted. Dette for både kortere eller lengre tid, med viten om at barna kan integreres direkte i undervisningen og kan gå direkte inn i undervisningen til klassen de reiste fra ved retur til Norge

Ad pkt. 3. Godkjenningsordningen, 3.3 Departementets vurdering, 4 avsnitt ” Forslag til

nytt grunnlag – profil skole”.

- Behov for utforming av et eget kapitel i lovgivningen for norske statsstøttede friskoler i utlandet

Regjeringens presiserer i sitt syn at bør flest mulig av de private skolene bør være godkjente friskoler med offentlig støtte, ha lave skolepenger og lovfestede krav til innhold og kvalitet, med mål om å lage en ny friskolelov som kan samle bred støtte og stå seg over tid for å sikre forutsigbare rammebetingelser for eksisterende og nye skoler. Departementet har uttalt at de anbefaler å videreføre og tydeliggjøre utbytteforbudet, understreket av at drift av skole etter loven ikke skal være forretningsvirksomhet. Vi støtter målet om forutsigbarhet, men også forenkling og klargjøring av loven bør vurderes. Våre erfaringer etter oppstart av statsstøttet grunnskole i utlandet, er at någjeldende lovgivning er uklar, reell praksis vanskelig tilgjengelig, har vært vanskelig å tolke, benytte og oppfylle fra et juridisk perspektiv. Vi ser videre at nytt lovforslag ikke tilrettelegger for utfordringer ved drift av statsstøttede friskoler i utlandet. Ny friskolelov er angitt å skulle legge til rette for mangfold og skoleutvikling. Vi støtter dette, og forutsetter - hvor det er grunnlag for det - at med dette menes at foreldre også kan ha et likestilt valg av et norsk alternativ som et internasjonalt fremmedspråklig, alternativ.

Begrunnelsen for særskilt tilpasning i ny lov eller ved regulering i forskriftsform er de særlige utfordringene norske statsstøttede friskoler i utlandet møter og som norske friskoler i Norge ikke har;

- 1) Krav om å tilfredsstillе norske og vertslandets lovgiving for godkjenning og drift med hensyn til tekniske krav for lokaler til benyttelse av undervisningsformål samt uteareal.

Dette er særskilt relevant hvor nasjonal lovgivning er mindre omfattende enn den norske rundt krav til lokaliteter og uteareal. Vår erfaring er at lokal dokumentasjon kun vil gis i henhold til stedlig lovgivning, uten hensyn til tilleggskrav satt for undervisningslokaler og uteareal i Norge, og at pågang på særbehandling rundt dokumentasjonskrav for å tilfredsstillе to ulike lands lovkrav setter skolen i et svært utfordrende samarbeidsforhold mot to offentlige parter i to ulike land som de er avhengige av et tett og gjensidig samarbeid med;

- 2) med hensyn til krav etter lokale politivedtekter.

I Waterloo er det ikke tillatt for barn under 15 år å ferdes alene. Dette gjelder også til og fra skolen. DNSB kan ikke arrangere et skolebussalternativ og ta betalt etter selvkost da dette etter privatskolelov regnes som ”annen virksomhet” jfr privatskolelovens § 2-2,1.ledd. Etter belgiske rett er dette et ansvar for den enkelte privatskole. Lokale myndigheter er ikke pliktig til å bistå med skoleskys av våre elever. Dette har medført at foreldre og arbeidsgivere har tegnet private individuelle kontrakter med andre skoler på Campus for skoleskys. Da de ikke er elever ved den gjeldende skolen er prisen høyere . For 2014/2015 pålydende € 2.700 per elev per skoleår(ca NOK 23.895);

- 3) med hensyn til lokale helsevedtekter;

Privatskoler i Belgia er pliktig å ha en helsesøsterordning tilknyttet virksomheten. DNSB er ikke tillatt å tilby dette i henhold til privatskolelovens § 2-2,1.ledd, da dette regnes som ”annen virksomhet”. Det er felles helsesøster på Campus, men vi har ikke lov å knytte oss til virksomheten over skolens driftsbudsjett etter dagens lovgivning. Hittil har SSB inkludert DNSB vederlagsfritt i helsesøstertjenesten for akuttberedskap, men ordningen er basert på frivillighet fra SSB(den svenske skolen) og derved ikke ideell eller varig;

- 4) med hensyn til lokal skoleåplan og åpningstid på Campus.

Campus følger internasjonal skoleplan og felles åpningstid fra 08:15 til 15:10. DNSB har særskilt tillatelse til å følge Campus. Dette er også hensiktsmessig for å kunne benytte andre skolers reisetilbud og idrettsaktiviteter grunnet begrensninger etter norsk lovgivning og praksis. I Belgia er hovedvekten av idrettsarrangement og deltagelse tilknyttet skolelag. Alle skoler slutter onsdager kl. 12:00 i Belgia, hvor barna da går på ulike idretts- og fritidsaktiviteter. Etter privatskolelovens § 2-1,1.ledd er dette ”annen virksomhet”. Dette gjør at skolen hindres i å etablere eget skolelag. På Campus er elevene gitt anledning til å privat kjøpe seg inn i aktivitetene til de andre skolene på Campus. Vi er enig at dette er ”annen virksomhet”, men møter tilsvarende utfordringer ved ønske om å fylle det daglige utvidede timetallet med kvalitativ tilrettelagt undervisning i allerede godkjente fag, som fordypning i språk og realfag. Arbeidsgiverne ønsker at vi skal gi et fulldekket fagtilbud innenfor skoletiden på Campus. Dette er etter dagens lovgivning kun mulig ved hjelp av enkeltstående privatrettslige avtaler eller frivillige gavedonasjoner, dette til tross for at utenriksdepartementets særavtale dekker dette innenfor sin beløpsgrense.

- 5) innføring i lokalt språk for integrering og lokaldeltagelse i lokalmiljøet og på Campus;

Skolen ligger i den fransktalende delen av Belgia og leier lokaler på et internasjonalt Campus hvor hovedspråket er engelsk. Dette gir en språkutfordring for de norske elevene, som nesten uten unntak kommer direkte fra Norge.

DNSB foreslår;

- ***at departementet vurderer et tilleggs-kapittel i ny lov eller regulerer i forskriftsform særskilte bestemmelser for norske statsstøttede friskolene i utlandet. Subsidiært kan dette legges innunder profilskole-reguleringen, og ber om at departementet i utformingen tar hensyn til utfordringene hvor det er avvik mellom nasjonal lovgivning og norsk lovgivning;***
- ***at departementet vurderer i ny lov eller ved regulering i forskriftsform, muligheter for språkundervisning etter gratisprinsippet innenfor godkjent skoletid for norske elever som midlertidig oppholder seg i utlandet. De norske utenlands-elevene har behov for særskilt utvidet språkundervisning for trivsel og trygghet i nærmiljøet tilsvarende fremmedspråklige elever som skal integreres i et norsk nærmiljø. Utfordringen er særlig hvor offentlig arbeidsgiver kan dekke vesentlige dyrere kommersielle internasjonale skoler, men tillates ikke å betale til norsk friskole for dekning til opplæring som er langt rimeligere, og ber departementet se på en utforming av forskrift som gir fleksibilitet for også offentlige arbeidsgivere;***
- ***at departementet vurderer i ny lov- eller i forskriftsform, adgang for norske friskoler i utlandet for å tilby tilpasset opplæring etter gratisprinsippet i fordypning i allerede***

godkjente fag for å kunne gi et tilbud etter skoleplan på det enkelte Campus etter avtale om arbeidsgiverbetaling;

- *at departementet i ny lov eller i forskriftsform vurderer et unntak fra kravet om at undervisningen må foretas på norsk eller samisk for fremmedspråklige fag for norske friskoler i utlandet. Dette slik at utdannede lærerkrefter i vertslandet som har som morsmål språkfaget det skal undervises i kan ansettes Dette med utgangspunkt i at Norge ikke stiller krav til minimumskompetanse i fremmedspråk;*

- **Forankret adgang til utvidet timetall for språk og realfagsfordypning som profilvalg for norske statsstøttede friskoler i utlandet**

I høringsnotatet vises det til at godkjente friskoler er underlagt en streng offentlig regulering. Dersom en friskole bryter reglene, risikerer den ulike sanksjoner – i de mest alvorlige tilfellene inndragning av godkjenningen. Vi støtter dette, også at godkjente friskoler må skilles fra andre private skoler. Dette bør også gjelde norske statsstøttede friskoler i utlandet.

Regjeringens tilføyelser av to nye godkjenningsgrunnlag - hvorav ett av forslagene er opprettelsen av *profilskoler* i lovens § 2-1 andre ledd, jf. kap. 3, kan favne nettopp noen av de utfordringene som forsterket språk- og realfagstilbud og gi økt handlingsrom for lokal tilpasning. Vi støtter dette.

DNSB kan ikke tilby språk- eller realfagskurs mot betaling for elevene ved skolen, da dette regnes for ”annen virksomhet” etter privatskolelovens §2-2,1.ledd. Vi har heller ikke noe ønske om dette, men ønsker å tilby dette etter gratisprinsippet innenfor utvidet timetall under godkjent skoleplan. Til tross for at dette dekkes av de offentlige arbeidsgiverne etter utenriksdepartementets særavtale for foreldre som velger vesentlig dyrere kommersiell internasjonal skole med ulike fagkombinasjoner kan ikke norske statsstøttede friskoler fakturere eller kreve dekket meromkostningen fra den enkelte arbeidsgiver hvor arbeidsgiver ønsker og i dekker dette innenfor ordinær dekning, men kreves etter dagens praksis å måtte gi dette som en gavedisposisjon. For de fleste arbeidsgivere, private og offentlige, ligger dette utenfor deres beslutningsmyndighet, tilsvarende muligheten til å inngå privatrettslige avtaler som tolkes å ligge utenfor privatskolelovens bestemmelser.

DNSB foreslår;

at departementet ser på forskriftsendring for offentlig arbeidsgivers mulighet for dekning av skole- og undervisningsutgifter etter faginnhold og innenfor beløpsbegrensning gitt i utenriksdepartementets særavtale til norske statsstøttede friskoler i utlandet.

Privatskoleloven har ingen bestemmelser som verken gir hjemmel eller avviser en slik praksis. Praksis med dekning gjennom frivillige gaver eller privatrettslige avtaler mellom offentlige og private arbeidsgivere for norske friskoler i utlandet er en lite tilfredsstillende ordning hvor hovedvekten av elevene kommer fra foreldre ansatt i offentlig sektor. Utfordringene er at offentlige institusjoner og virksomheter har et svært begrenset handlingsrom for dette. Vi ber derfor departementet se særskilt på de offentlige arbeidsgivernes dekning til skoleutgifter, og vurdere hvorvidt de norske utenlandsskolene kan motta dekning som profilskole i ny lov for språk- og realfagstilbud, hvor dekning er innenfor arbeidsgivers reelle praksis slik at godkjent dekning for fagkombinasjoner gis

likebehandling for dekningsbeløp enten disse er elever ved utenlandske internasjonale skoler eller norske friskoler i utlandet.

Ad pkt. 10 Skolevirksomhet, bruk av skolepenger og statstilskudd, tilsyn, reaksjonsformer etc.

Privatskolelovens Kap. 6

- Finansiering; statsstøtte jfr. privatskolelovens § 6-3

Godkjente norske statsstøttede skoler i utlandet mottar offentlig støtte som utgjør rundt 85 % av driftskostnadene i offentlige skoler, og egenbetalingen er begrenset oppad til om lag 15 % av driftskostnadene i den offentlige skolen.

De nordiske landene har ulike ordninger for finansiering av private skoler, herunder også friskoler. Den modellen som er mest lik den norske er den danske modellen som påpekt av departementet i høringsnotatet. Den gir 100% dekning i forholdet 70% statsstøtte og 30% egenbetaling. Den Svenske avviker svært fra den norske og danske modellen. Tilbakemeldingen fra den svenske privatskolen ved Campus, er at de finner den norske og danske modellen bedre, særlig med tanke på finansiering, gjennomsiktighet og kontroll rundt utgifter og inntekter, herunder særlig begrensningene for styret å gi utbytte.

DNSB foreslår:

Vi støtter den gjeldende finansieringsmodellen, dens oppfyllelseskrav og reaksjonsformer, men ser utfordringer for norske statsstøttede friskoler i utlandet og ber departementet se på endringer i lovteksten og foreta en vurdering hvorvidt prosentsatsen for statstilskudd bør settes til 95% begrenset til disse..

(NY)

- Arbeidsgiverbetaling som erstatning for egenbetaling etter Privatskolelovens § 6-2, innenfor arbeidsgivers alminnelige vilkår, bestemmelser eller praksis.

Vi ber om at departementet ser på en utforming av forskrift som gjenspeiler den reelle og faktiske dekningspraksisen av undervisningstilbud etter utenriksdepartementets særavtale og sikrer likebehandling av ulike skolealternativ etter loven for offentlige ansatte, herunder også norske friskoler i utlandet i konkurranse med internasjonale skoler godkjent innenfor dekningsprosentsatsen for norske offentlige arbeidsgivere i utlandet;

DNSB foreslår;

at departementet vurderer i lov eller i forskriftsform en tilpasning for en generell adgang til arbeidsgiverbetaling hvor arbeidsgiver etter sine alminnelige bestemmelser, reell praksis eller for offentlige ansatte etter utenriksdepartementets særavtale, er innenfor dekning av skoleutgifter og hvor arbeidsgiver normalt gir deknningen uavhengig av valg av skolealternativ i utlandet. Dette forankring for at den enkelte arbeidsgiver kan avtale arbeidsgiverbetaling med den enkelte norske statsstøttede friskole direkte. Alternativt begrenset til språk-, real- og valgfag, tilsvarende dekning til RLE og Samfunnsfag for norske elever ved internasjonal skole,

Forutsetning for en samarbeidsavtale med arbeidsgiver bør gjenspeiles i at skolen ikke kan kreve egenbetaling fra ansatte foreldre underlagt avtalen samt underlegges begrensningen i

privatskolelovens § 6-1, 1.ledd at ”alle tilskot og skolepengar skal komme elevane til gode.” Arbeidsgiverbetalingen skal gis etter direkte faktura pålydende en dokumentert sum begrenset oppad av arbeidsgivers maksimale dekningssum for skoleutgifter, men ikke lavere enn egenbetaling tilsvarende 15% regelen etter Privatskolelovens § 6-2.

- Begrepet ”komme elevane til gode ”
Ad privatskolelovens § 6-1.

DNSB foreslår:

Vi ber departementet vurdere i forskriftsform for norske friskoler i utlandet at begrepet ”komme elevene til gode ” kan dekke kostnader ved utvidet timetall etter godkjenning med fokus på språk, real- og/eller valgfag, herunder investeringer og kostnader for styrking av undervisningen for å tilpasse skolens åpningstid til stedlig praksis.

DNSB vil ved 48 elever være fullfinansiert gjennom statsstøtten og egenbetalingen etter dagens satser.

Med utvidet timetall tilsvarende 25 klokke timer for 1-7 trinn , 27,5 klokke timer for 8 -10 trinn. Kostnadene for en skoleplass vil da tilsvare ca. 10% til 13% av kostnadene med de øvrige internasjonale skolene i Brussel omegn. Dette med opprettholdelse av 15% egenbetaling i tråd med Regjeringens forutsetninger. Vi tilbyr da 23% mer undervisning enn minimumstimetallet under gratisprinsippet uten å øke foreldrenes egenbetaling.

Ad 12. I departementets høringsnotat: Rammebetingelser for godkjente skoler

- **Rett til avsetning, overførsel og investeringer av overskudd etter økonomiforskriften.**

De norske private skolene har ofte støtte i form av skolebygg og gunstige leieavtaler med kommunene. De norske statsstøttede skolene i utlandet har fordyrende driftsmessige tilleggsutfordringer som :

- 1) Full markedsleie i konkurranse med det private leiemarkedet
- 2) Norske krav til bygningsmasse, undervisningslokaler og uteareal. Dette gir for DNSB begrensede leiemuligheter, høyere markedsleie og store utfordringer for godkjenning av dokumentasjon utstedt av ansvarlige belgiske myndigheter.
- 3) Valutarisiko.
- 4) Krav om dobbel regnskapsføring – en til belgiske myndigheter etter belgisk lovgivning og en til Utdanningsdirektoratet etter den norske lovgivning og en skjerpet økonomiforskrift. Dette gir doblede revisor kostnader samt høye juridiske kostnader for veiledning.
- 5) Tilsvarende økte kostnader grunnet krav om oppfyllelse av arbeidslovgivningen for begge land.
- 6) Økte lønnskrav samt høyere rekrutteringsutgifter grunnet merkostnader for flytting for de ansatte til utlandet etter krav om norsk godkjent lærerutdanning i alle fag, samt høy personbeskatning(gjennomsnittlig over 40% på norsk lærerlønn).

- 7) Drift uten kassakreditt. Da DNSB ikke kan stille pantessikkerhet nektes vi kassakreditt av Belgiske banker – både som utenlandsk stiftelse og ved at Belgiske banker i motsetning til norske banker og norske privatskoler med drift i Norge, ikke anser erklæring om offentlig tilskudd fra Norske myndigheter som sikkerhet.

DNSB foreslår:

- ***at departementet vurderer i forskriftsform å øke prosentsatsene for avsetning til investeringsfond og overførbart overskudd med 5% for å utjevne tilleggsutfordringer for de norske utenlandske friskolene sammenlignet med norske friskoler i Norge.***

Med vennlig hilsen
Den norske skolen i Brussel(DNSB)
v/styret

Veronica Herlofsen

Birgitte Jourdan Andersen

Erlend Rønneberg

Stine Korsmo

Christian Lund

Linda Bjerlinge